

I. Príklady dôležitosti kritiky

a. Začlenené, vylúčené a okrajové prípady v knihe Jozua. –Lori Rowlett. (O tom, ako kritický prístup k Biblii má vplyv až na aplikáciu biblického textu).

i. Niekoľko poznámok ku knihe Jozua

1. Štruktúra knihy

a. 1-12 Izrael s božou pomocou „dobije“ krajinu

i. Najprv Jericho a Aj 2-8 (príbehy o Rachab a Achanovi)

ii. Potom južných kráľov 9-10 (Príbeh o Gibeónovcoch)

iii. Až naposledy severných kráľov 11

b. 13-24 Izrael rozdelí krajinu

2. Prvý dôležitý pojem: Herem

a. v knihe

i. **2:10**

ii. **6:17, 18, 6:21**

iii. 7:1, 11, 12, 13, 15

iv. 8:26

v. 10:1, 10:28, 10:35, 10:37, 10:39, 40

vi. 11:11, 12, 20, 21

vii. 22:20

b. Čo to je Herem? Herem je to, čo má byť oddelené od božieho ľudu. Buď je oddelené od božieho ľudu v tom zmysle, že je oddelené pre YHWH, teda pre boží chrám (je to svätý predmet), alebo je oddelené pre zničenie (je znečistený predmet). Teda ak je predmet živý, má byť oddelený na zničenie (človek, krava, osol, atď.) Ak predmet nie je živý, je oddelený pre použitie v božom chráme (zlato, striebro, železo, atď.). Tieto veci sú oddelené lebo ak by neboli, znečistia celý tábor Izraela. Ten, ktorý sa znečisťuje Heremom sám sa stane Heremom a musí byť úplne odstránený od božieho ľudu. (6:16-19)

c. Toto slovo sa prekladá ako „vykonať kliatbu“, „hubiaca kliatba“, „to, čo je pod kliatbou“, „uvaliť kliatbu“, „kliatba“.

3. Druhý dôležitý pojem: počúvať

a. 1:17 poslúchať, 18

- b. **2:10-11** *Rachab hovorí: „lebo sme počuli, ako Hospodin vysušil vody Červeného mora pred vami, keď ste vychádzali z Egypta, i čo ste urobili dvom amorejským kráľom za Jordánom, Síchónovi a Ógovi, na ktorých ste vykonali kliatbu, keď sme to počuli, zmalomyselnelo nám srdce a nikto nemal odvahu pred vami; lebo Hospodin váš Boh, je Bohom hore na nebi a dolu na zemi.“*
- c. 3:9
- d. **5:1** „Keď všetci králi amorejskí, ktorí bývali za Jordánom na západ, a všetci kanaánski králi pri mori počuli, ako Hospodin vysušil vody Jordánu pred Izraelcami, kým neprešli, zmalomyselnelo im srdce a stratili odvahu pred Izraelcami.“
- e. 5:6
- f. 6:5, 6:10, 6:20
- g. 7:9
- h. **9:1-3**, keď sa to dopočuli všetci králi, čo bývali za Jordánom, na pohorí i na Nížine a na celom pobreží Veľkého mora smerom na Libanon: Chetejci, Amorejci, Kanaánci, Perizejci, Chivijci a Jebúsejci– zhromaždili sa, aby spoločne bojovali proti Józuovi a Izraelu. Keď obyvatelia Gibeónu počuli, čo urobili Józua s Jerichom a s Ajom, použili lešť: 9:9, 9:16
- i. **10:1**, 10:14
- j. **11:1**
- k. **14:12**
- l. 22:2, 22:11 12, 22:30
- m. 24:10, **24:24** poslúchať, 24:27

ii. porovnanie

1. Rachab, králi Kanaánu, a Achan

- a. Kto, čo počul? (Rachab 2:10-11, kráľov 5:1, Achan nemáme o ňom nič)
- b. Ako reagovali na tú zvesť?
  - i. Rachab (2:10-11)
  - ii. Achan (7:1 vid'. 6:18-19)
- c. Kto je čo podľa Heremu?

- i. Rachab je Herem (5M 20:16-19), ale skončí uprostred Izraela až do dnes (6:23-25), teda neskončí ako Herem ale opak
    - ii. králi sú Herem ale ďalej nevieme
    - iii. Achan začína ako Izraelčan, ale skončí ako Herem, opak Rachab (7:1, 7:24-26).
  - 2. Južní králi a obyvatelia Gibeónu
    - a. Kto, čo počul? (to isté, 9:1-4 a 9:9-11)
    - b. Kto ako reagoval? 9:2 a 9:3
    - c. Kto ako skončil? 9:24-27 a 10:28-42
  - 3. Severní králi
    - a. Čo počuli? 11:1
    - b. Ako reagovali? 11:1-5
    - c. Ako dopadli? Do konca kapitoly.
- iii. Čo znamená táto kniha pre nás dnes?
  - 1. Táto kniha skúma hranice Izraelského národa. Hranice sa definujú a my sa dozvieme ako môžeme patriť Izraelskému národu.
    - a. Rachab a Achan: je to tým, že som sa narodil ako Izraelčan? Nie, to nie je podmienka.
    - b. Gibeon a južní králi: je to tým, že nie som nepriateľ Izraela? Nie, to nie je podmienka.
    - c. za Jordánske kmene: je to tým, že bývam v zaslúbenej zemi? Nie, to nie je podmienka.
    - d. Musíš uveriť zvesť o Bohu, a byť verný jeho zmluve.
  - 2. Ako by si prekladal význam tejto knihy do našej situácie dnes?
- iv. Ale čo keď zmeníme naše predpoklady o tom, kto napísal túto knihu, kedy bola napísaná a podobne? Môže to zmeniť význam tejto knihy? Môže zmeniť jej aplikáciu pre nás dnes? **Áno.**
  - 1. Lori Rowlett napríklad napísala článok, v ktorom píše presne to, čo som vám teraz uviedol, lenže ona stavia svoju interpretáciu knihy Jozua na predpoklade, že text Jozua, ako ho máme dnes, prešiel cez niekoľko redakcií, ale že najvplyvnejšia doba bola počas vládnutia Joziáša (kniha 2 Kráľov 22-23, 2 Kroník 34-35). Samozrejme, Joziáš je jeden z dobrých kráľov (podľa Biblie), ktorý sa vrátil k Božej zmluve. Počas jeho vlády (641-609) našli knihy zákona a Joziáš vykonal všelijaké reformy, aby sa zbavili cudzích bohov, atď.
  - 2. Ale podľa Lori Rowlett, Joziáš kraloval v čase, keď potreboval upevniť jednotu v národe. Bolo to v čase, keď asýrsky vplyv nad Júdom bol na ústupe a Babylon ešte nemal

vplyv. „Hodnoty vyhlásené v tejto knihe, sú hodnoty, ktoré Joziáš presadzoval v snahe upevniť jeho kráľovstvo.“

- a. Môžeme pozerat' na iné vlastnosti textu, ktoré potvrdia jej argument.
    - i. Poslúchať Jozua je to isté ako poslúchať Boha. (1. kapitola Rúbenovci, Gádovci a polovica kmeňa Menašše)
    - ii. Veľký dôraz je na vernosť národu nad vernosťou kmeňu. A to je pravda, všade je napísané, že celý Izrael išiel spolu do boja (10. kapitola)
  - b. Toto všetko znamená, že táto kniha nie je nič iné, len propaganda, ktorá má posilniť vplyv Judského kráľa. Význam pre ľudí, ktorí žili vtedy bol, ak chcete patriť (teda, ak chcete žiť) musíte poslúchať Boha a mimochodom, poslúchať Boha, znamená poslúchať Joziáša. Aký význam má tento text pre nás dnes? Asi žiaden.
3. Všimnite si, že ona číta tento text rovnako ako som ja vám teraz predviedol, a zároveň príde na veľmi iný názor o tom, čo tento text znamená pre nás dnes. Toto je veľmi prehnaný príklad, ale je to príklad, ktorý nás učí, ako sú tieto veci, ktoré preberáme na tomto predmete, veľmi dôležité, ak chceme verne učiť božie slovo. A zase, tento príklad je možno prehnaný, a je to príklad nekresťanskej interpretácie, lenže aj menšie rozdiely v týchto veciach môžu tiež mať vplyv až na aplikáciu.

b. Žáner

- i.

1. New Jersey	25	15	7	1	2	63:52	33
2. Philadelphia	26	12	7	6	1	62:59	31 . . .

 umiestnenie, družstvo, súťaže, výhry, prehry, remízy, prehry v nadčase, počet gólov, body
- ii. mlieko/chlieb/jogurt/voda/kečup/milujem ťa/Jana
- iii. známka
- iv. bankovka, stužková pozvánka

II. Druhy kritiky

a. Kritika prameňov

- i. Pracuje s predpokladom, že texty, ako napríklad Biblia, vznikli zlúčením viacerých textov do jedného textu a kritika prameňov je snaha rozdeliť konečný text (knihu Genezis) na súčasti, ktoré ho tvoria. (Barton 20)
- ii. Táto kritika je pre nás dôležitá, lebo nás upozorňuje, že texty často nemajú také jednoduché pozadie, ako si myslíme. My si často myslíme, že autor biblického textu si jedného dňa sadol, počúval hlas Svätého Ducha a napísal svoje inšpirované dielo. Ale je možné, že autor knihy Genezis si požičal texty a skompiloval knihu, ktorú dnes poznáme. A nie len to, ale mohlo sa stať, že počas dejín určitého

textu, došlo k zmenám, ktoré mali vplyv na text, ako ho teraz poznáme. Napríklad posledné verše 5M asi nepísal Mojžiš, keďže sa tam píše o jeho smrti¹.

- iii. Ale zároveň tento druh kritiky je pre nás nepriateľský, pretože jednoducho je ťažko prijať tvrdenia, ktoré sú v protiklade s tvrdeniami Biblie. Ak sa napríklad v Biblii píše, že Mojžiš písal 5M, potom opačné tvrdenie je útok na inšpiráciu Biblie.
  - iv. Zároveň musíme dávať pozor, aby sme aj zdanlivo protikladné tvrdenia vypočuli, pretože niekedy sú presne to- len zdanlivo protikladné. Napríklad nadpisy v žalmoch nemusia byť inšpirované. To znamená, že nemusia byť po prvé pravdivé a po druhé a ešte dôležitejšie, nemali by ovplyvniť našu interpretáciu žalmov. Ale viac o tom neskôr.
- b. Kritika dejín formy (Barton 29, 31, 33)
- i. Kritiku dejín formy by sme mohli tiež nazvať *kritikou dejín žánrov*, a to vtedy, ak chápeme *žáner* tak, ako som skôr uviedol. To znamená nie žáner len v tom zmysle ako lyrika, epika, dráma, folklór atď. Na mieste toho, žáner znamená všetky tieto veci plus, známka, rebríček hokeja, peniaze, atď. Či hovoríme o forme alebo o žánre, takto pochopili Nemci, ktorí používali slovo *Gattung*. Tiež je dôležité si uvedomiť, že žáner v tomto zmysle nie je len literatúra, teda písaný prejav, ale aj ústny prejav.
  - ii. kritika dejín formy prišla po kritike prameňov. Kritika prameňov bola snaha dozvedieť sa, čo je za textom, ktorý máme. To, že si ľudia mysleli, že také niečo je vôbec možné bolo odvážne. Kritika dejín formy má ešte väčšiu odvahu, lebo si myslí, že sa dostane ešte viac dozadu. Sú to ľudia, ktorí si myslia, že sa vedia dostať ešte aj do pred-literárnej (teda ústnej) tradície.
  - iii. Kritici, ktorí sa zaoberajú touto kritikou, zistili, že rôzne ústne žánre sú zakotvené do konečného písomného textu a tieto žánre sa používali v určitých situáciách života Izraelského národa. Tieto situácie v živote sú *Sitz im leben*. Kritici tvrdili, že ak chceme rozumieť textu, musíme ho prečítať podľa správnych literárnych pravidiel. Tieto pravidlá sú určené práve podľa *Sitz im leben* (Mowinckel) a žánru (Gunkel).
    1. Ako taký príklad zo života, povedzme, že náš text je „tisícpäťstoosemdesiatosem“. Aby ste tomuto textu porozumeli, stačí, že vám poviem, aký je *Sitz im leben*. *Sitz im leben* tohto textu môže byť, že stojím pri pokladni v potravinách a pokladnička práve skončila blokovanie môjho tovaru, tým pádom to sú slovenské koruny ak som na Slovensku, ale forinty ak som v Maďarsku. A ak som na hodine dejepisu, to číslo môže byť rok, keď Britské

¹ Deuteronomy 34:7 Mojžiš mal sto dvadsať rokov, keď zomrel. Jeho oči neoslably, ani jeho životná sila nezmizla. ⁸Izraelci oplakávali Mojžiša tridsať dní na Moábskych stepiach. Tým sa vyplnili dni smútočného kvílenia za Mojžišom. ⁹Józua, syn Núnov, bol plný ducha múdrosti - lebo Mojžiš na neho skladal ruky - Izraelci ho poslúchali a konali tak, ako Hospodin prikázal Mojžišovi.

¹⁰Avšak v Izraeli už nepovstal prorok podobný Mojžišovi, s ktorým by sa Hospodin stýkal tvárou v tvár, ¹¹podobný pri všetkých znameniach a zázrakoch, ktoré ho Hospodin poslal konať v Egypte pred faraónom a pred všetkými jeho služobníkmi i celou jeho krajinou, ¹²a pri všetkých prejavoch moci, pri všetkých veľkých a strašných skutkoch, ktoré Mojžiš konal pred očami celého Izraela.

námorníctvo dobilo španielsku armádu a stalo sa kráľom mora.

2. Pre bibliu, *Sitz im leben* je určitá situácia na verejných bohoslužbách. Najlepší príklad je príklad zo žalmov. Tradične interpretujeme žalmy ako osobné prejavy jednotlivca. Vidíme do vzťahu človeka s Bohom. Ale často vidíme, že taká interpretácia nie je dostatočná. Napríklad Ž 91, kde vo veršoch 14-16 vidíme zmenu v osobe, ktorá rozpráva. Alebo zase žalm 51, kde vo veršoch 20-21 vidíme, že autor má zrazu na mysli nie len sám seba ale aj celý národ. Kritici vidia tieto príklady ako znaky toho, že tieto texty boli vzaté do náboženského prostredia a používané na verejných bohoslužbách. Najmä Mowinckel sa snažil nájsť *Sitz im leben* všade.
3. Pre nás najužitočnejší príklad kritika dejín formy, je žánr 5M, ale o tom neskôr. A vôbec v dejinách, kritika dejín formy je dôležitá preto, lebo nás upozornila, že je nesmierne dôležité zistiť, o aký žánr sa v texte jedná, predtým než textu môžeme správne porozumieť.

c. Kritika dejín redakcie

- i. Tieto prvé dve kritiky biblie sa priklonili ku rozdeleniu textu. Ale predsa máme jeden text, ktorý sa nemohol spojiť sám a toto vyvoláva otázku, kto ho spojil a prečo ho spojil tak, ako je spojený? Kritika dejín redakcie je snaha zistiť ako a prečo jednotlivé texty sú spojené. Aké záujmy a ciele mal ten, ktorý ich spojil?
- ii. Do teraz nebol redaktor populárny. Bol vnímaný ako neschopný človek, ktorý zlepil texty ako prišli, bez citu pre text ako celok. Rosenzweig tvrdil práve opačne, že to, ako sú texty spojené je dôležitejšie, než pôvod materiálu.
- iii. Je to môj osobný názor, že podobné spôsoby, ako používa taký kritik, sú dôležité aj pre evanjelických kresťanov.
- iv. Chcem sa vás niečo spýtať. V akom zmysle je Biblia historická kniha? Alebo napríklad, v akom zmysle je Genezis historická kniha? Trochu sme rozprávali o žánri. Keď vieš, že nejaké dielo je z určitého žánru, buduje to vo vás určité očakávania. Ak by som predviedol knihu, ktorá má názov Dejiny Slovenska, alebo Kapitalizmus v Európe, čo by ste očakávali od toho žánru?
  1. Predovšetkým to, že táto kniha je objektívna a nepresadzuje nejakú svoju ideológiu. Podľa dnešného štandardu, ak niekto chce písať dobrú knihu o dejinách, jeho kniha nemôže presadzovať jeho osobný názor o tom, či nejaká politická strana je tá správna. Historické dielo nemá presvedčať ale informovať. Biblia nie je historické dielo v takom zmysle. Biblia je propaganda pre YHWHistickú ideológiu. Biblia Ťa chce presvedčať, že do tej miery, do ktorej sa tvoj svetonázor neprispôbi jej, Ty nemáš pravdu a mal by si zmeniť svoj názor. A ďalej, ak nezmeníš svoj názor, je veľmi pravdepodobné, že pôjdeš do večného zatratenia.
  2. Od historického diela neočakávame estetický zážitok. Historické dielo nie je umelecké dielo. Ale, každá kniha

v Starej Zmluve, či Žalmy, alebo Veľ'pieseň, alebo Numeri, alebo Skutky Apoštolov, alebo Kniha Kráľ'ov, každá kniha v SZ je umelecké dielo.

3. Od historického diela čakáme, že postupuje podľa nejakého chronologického poriadku alebo najmä tematicko-chronologického poriadku. My sa niekedy mýlime, keď máme to isté očakávanie od Biblie. Napríklad v evanjeliu podľa Lukáša. Na začiatku jeho knihy čítame „Keďže sa mnohí pokúsili rad-radom vyrozprávať udalosti, ktoré sa u nás stali . . . aj ja, ktorý som všetko znova dôkladne zistil, rozhodol som sa, napísať ti to rad-radom, aby si poznal spoľahlivosť rečí, ktorým ťa vyučovali.“ Ale ani toto neznamená chronologický prístup, ale logický, ideologický postup v písaní.
4. Toto znamená veľmi veľa pre našu interpretáciu. Znamená to úplne iný prístup k Biblii, ako keby Biblia bola historické dielo.
  - a. Ak by Biblia bola historické dielo potom by autori alebo redaktori Biblie písali to, čo sa stalo a nič iné. Je to na nás, aby sme interpretovali historické údaje, aby sme vedeli aký je Boh, akí sme my, a čo Boh od nás očakáva. Nie je zaujímavé pre mňa, čo autor chcel povedať, keď tieto veci písal, lebo on len písal to, čo je pravda, to čo sa stalo. Mojou úlohou je prísť na to, čo Boh chcel povedať cez toho autora. Na to prídem, keď budem pozorovať, čo Boh robí v dejinách. Duch Svätý pracuje tak, keď cez moju meditáciu mi zjaví Božiu vôľu.
  - b. Ak Biblia nie je historické dielo, ale umelecké dielo, v ktorom autor predvedie svoju interpretáciu reality, vtedy mojou úlohou v interpretácii je objaviť zámer autora, objaviť jeho interpretáciu božej práce v dejinách.
  - c. 1M 1 ako príklad.
    - i. Historické čítanie: prvý deň Boh stvoril svetlo a oddelil svetlo od tmy, druhý deň Boh stvoril oblohu a oddelil vody od vôd, tretí deň Boh stvoril sušinu a more a rastliny na sušine, atď. Stalo sa to za sedem dní . . .
    - ii. Čítanie ako čítanie umeleckého diela: Boh stvoril hniezdo, do ktorého vložil vrchol stvorenia– človeka. Ak to čítam ako umelecké dielo všimam si iné veci, všimam si napríklad to, čo je v druhej kapitole.
5. Dobrý príklad tradičného prístupu kritiky dejín redakcie je *Tieto sú generácie* alebo *toto je rodokmeň toho a toho*. Táto fráza spája celú knihu v jednej štruktúre. Čiže teória by bola, že autor zbral všelijaké písané, či nepísané zdroje a pospájal ich do jedného celku a dal im jednotnú štruktúru.

- d. Kánonická kritika je reakcia na všetky kritiky, ktoré doposiaľ existovali. Do teraz bol zámer všetkých prístupov vyslobodiť biblický text od kresťanského alebo židovského kánonu. To chceli robiť preto, lebo si mysleli, že kresťanské a židovské spoločenstvá majú názory o Biblii, ktoré nie sú v súlade so skutočným historickým významom textu. Preto sa chceli vrátiť do pôvodných prameňov alebo myslenia autora, aby sa vyslobodili od umelého kresťanského významu a aby zistili, aký je skutočný význam textu. Kánonický prístup hovorí, že práve takéto interpretácie sú bezvýznamné, lebo sú úplne oddelené od reálneho života. B. S. Childs hovorí, že je prirodzené, aby sme prijali kánon, ako obmedzenie pre našu interpretáciu. Teda kánonická kritika začína s predpokladom, že stará zmluva je časť kresťanského kánonu a snaží sa tento fakt brať do úvahy počas celého procesu interpretácie. Čo to znamená? Znamená to napríklad to, že ak nájdem dve miesta v Biblii, ktoré majú zdanlivo protikladné tvrdenia (Text, ktorý tvrdí, že Boh všetko vie vrátane budúcnosti a text, ktorý opisuje situáciu, keď Boh niečo nevedel), pre jednotlivé texty sa dáme ovplyvniť celé učenie Biblie. Ale táto kritika je oveľa iná ako klasické evanjelické učenie o interpretácii Biblie, lebo táto kritika môže teoreticky tvrdiť, že jeden autor myslel jedno, a druhý autor myslel naopak. To nie je len zlé pre dogmu o inšpirácii písma ale to znamená, že pôvodný význam textu nie je cieľom interpretácie.
- e. Štrukturalizmus
- i.
- f. Nová literárna kritika
- i.

III. Kánon a inšpirácia SZ [2.] (30 minút)

- a. Inšpirácia a neomylnosť Biblie
- i. Aké je učenie vašej cirkvi o neomylnosti Biblie? Čo učia na tejto škole?
- ii. Prečo je práve táto dogma dôležitá v diskusii kritického prístupu k Biblii?
1. Predovšetkým, toto nie je názor, ktorý ovplyvňuje spasenie. (hoci môj osobný názor je, že to neovplyvňuje moje spasenie, ale spasenie mojich detí.)
  2. čo to znamená, že Biblia je neomylná?
    - a. Vo všetkom, čoho sa týka? Alebo len pre vieru a život?
    - b. Táto Biblia, alebo pôvodný text?
  3. Ale môže to byť pravda?
    - a. Čo ak v nej sú gramatické chyby? Nie je to dôkaz, že ľudia, ktorí písali Bibliu sú sami omylní a že aj Biblia je tiež omylná?
    - b. Ale text, ktorý máme, nie je pôvodný rukopis a obsahuje veľmi veľa rozdielov od pôvodného textu. Všetkým ani nevieme presne aký bol pôvodný

text. Ako môžeme vôbec tvrdiť, že text, ktorý máme, je neomylný?

- c. Ale vieme, že je veľa prípadov, kde nájdeme protikladné tvrdenia v Biblii. Ako napríklad, keď Ježiš rozposiela 70 učeníkov a na jednom mieste hovorí
  - i. „Neberte si do opaskov ani zlata, ani striebra, ani medených peňazí, ani len kapsu na cestu, ani dve košele, ani obuv, ani palicu, veď robotník si zaslúži svoj pokrm.“ (M 10:9-10)
  - ii. Marek 6:8-9: „a prikázal im nebrať si na cestu nič okrem palice– ani chlieb, ani kapsu, ani medené peniaze do opaska, iba obuv na nohy; ani druhé spodné rúcho na preoblečenie.“
  - iii. Lukáš 9:3 „Nič si neberte na cestu, ani palicu, ani kapsu, ani chleba, ani strieborné peniaze, ani dve košele“
- d. Čo keď je napísané, že slnko vychádza alebo zapadá, keď to tak nie je (Ž 75:4)?
- e. Dobre, ale my veľa rozprávame o tom, aký mal text pôvodný význam. A čo napríklad ak si každý človek v tom čase myslel, že slnko zapadá a vychádza? Ako mohol pôvodný autor písať túto vetu bez toho, aby sa vyhýbal tejto chybe?

iii. Ale prečo by som si vôbec mal myslieť, že Biblia je neomylná?

1. gnozeologický argument:

- a. Ak Biblia obsahuje chyby, potom ja sa musím rozhodnúť, kedy má pravdu, a kedy nie. Ale potom ja som autorita nad Bibliou a nie Biblia nado mnou. Toto je v rozpore s dogmou o autorite Biblie, ktorú Biblia sama učí.
- b. Pre mňa toto nie je presvedčivý argument. Bolo by pre mňa gnozeologicky pohodlnejšie, keby bol pravdivý ale nie je argument, ktorý vyžaduje odo mňa, aby som prijal túto dogmu.
- c. Ale predsa stojí za to spomenúť, aký obrovský vplyv táto skutočnosť naozaj má. Povedzme, že vo veciach ako napríklad veda, alebo dejiny, Biblia sa niekedy mylí. Potom čo keď nejaký vedec “dokáže“, že kniha Jozua bola napísaná v siedmom storočí pod vládou Joziáša? Alebo že 1M 1 a 2 boli napísané úplne inými autormi s úplne inými zámermi, a že jeden ani neveril v JHWH? V tejto oblasti vedecké a historické otázky majú veľký vplyv na moju vieru. Prečo sa vôbec bránime proti takýmto teóriám, keď všetci ostatní ich prijmu?

2. Historický argument: zatiaľ, čo som čítal z týchto argumentov, nie sú veľmi presvedčivé. Lenže to nie je vôbec prekvapujúce lebo kresťania, ktorí žili pred osvietenstvom by nemuseli mať vôbec dôvod, prečo jasne vyjadriť takúto dogmu a nemali by sme od nich očakávať jasné stanovisko. Zároveň si myslím, že je celkom jasné, že prví protestanti, mali veľmi vysoké očakávania od Biblie, čo sa týka neomylnosti.

3. logický argument:

- a. 1) Boh je dokonalý a tým pádom aj neomylný. 2) Biblia (každé písmo) je vdýchnutá od Boha. 3) To, čo je vdýchnuté od Boha zachováva Božiu dokonalosť. 4) Biblia je dokonalá.
- b. Jediný problém s týmto argumentom je to, či tretie tvrdenie je naozaj pravdivé. V Biblii nemáme nijaké jasné učenie o tom, čo to znamená vdýchnuté a vôbec nemusí znamenať to, čo som vyvodil v treťom tvrdení. Prečo si ja myslím, že tretie je pravdivé:
  - i. Keď Boh niečo tvrdí, alebo sľúbi, musí to tak byť, alebo musí sa to stať (1Sam 15:29, Iz 46:8-10). Dôkaz pravého proroka je, či on tiež zachová ten istý štandard (Deut 13:1-5, 18:20-22).
  - ii. Niekedy Ježiš cituje SZ ale nehovorí, „Dávid povedal“, ale „Boh povedal“. Čiže, pre Ježiša slová Dávida sú slová Boha.
  - iii. 2Peter 1:19-20.
- c. Teda, nemôžem to dokázať.

b. [Evanjelikálny pohľad na vývoj kánonu \(Pentateuchu\) \(viď. Averbek L8\)](#)

c. [Kánon \[2.3\]](#)

IV. [Textová kritika \[3\] \(90 minút\)](#)

a. [Hebrejské písmo \[3.1\]](#)

b. [Text SZ \[3.2\]](#)

c. [Zásady textovej kritiky \[3.3\]](#)